

6. O POTRZEBIE ZACHOWANIA I PIELEGNOWANIA BARCI W NA- SZYCH LASACH.

PRZEZ MIKOŁAJA WITWICKIEGO.

(Artykuł umieszczony w Nrze 30 Gazety
Polskiéy z r. b. 1828.)

Autor tego artykułu czyni uwagi za utrzymaniem w lasach dzikiego Pszczolnictwa czyli Bartnictwa, nad któremi pokrótce zastanowić się musimy.

1) »Właściciele lasów w Królestwie Pol-
»skiém (mówi Autor) zaczęli ścinać drze-
»wa, w których się bądź próżne bądź
»przez roje pszczolne zamieszkałe barcie
»znaydują.»

Ile nam wiadomo, dotąd tylko Admini-
stracya lasów rządowych dla zachowania
tęy własności i usunięcia wszelkich prze-
szkód do porządnego iéy zagospodarowa-
nia, ma zamiar oczyścić lasy z Bartnictwa,
z oszczędzeniem iednakże barci osiadłych,
które odpiłowane z drzew, w innym korzy-
stniéyszym sposobie użytkowane być mo-
gą. Gdyby właściciele lasów wycinając bar-
cie, nie zaprowadzali na ich miéysce do-
mowego gospodarstwa pszczolnego, okaza-

liby nieznaomość najlepszego z pszczoł użytku, i tym sposobem, bez pomocy Pszczolnictwa polnego, brak miodu i wosku, iak autor utrzymuje, wkrótce nastąpićby mógł.

2) »Pszczoły borówkami nazwane (leśne czyli dzikie) *naygruntownięyszą są zasadą Pszczolnictwa krajowego, a tém samém wielkości dochodów, które z tego gospodarstwa po ulepszeniu go wypływać mają.*»

Zamiast odpowiedzi na ten wniosek, dosyć jest powołać się na udoskonalony stan, w iakim dziś już zasadne gospodarstwo pszczolne bez pomocy Bartnictwa w Europie znayduje się, i na bogatą o tym przedmiocie literaturę.

3) »Sasi i inne niektóre *niemieckie narody*, słynące dziś z udoskonalonego gospodarstwa w całej rozległości, nie wycinają barci, ale i owszem je udoskonalają, chociaż leśnictwo oddawna polepszają.

Któreż to niemieckie narody? Czyliż Autor dawne Prusy i Litwę do Niemiec policzył? Krünitz w Encyklopedyi swojej w Tomie 4, na karcie 418, pod artykułem *Pszczola*, przytacza tylko Pomeranią, No-

wą Marchią, puszcę Lineburgską i wyższy Szląsk. Tom ten pisany był przed 46 laty; Autor onego w całych Niemczech, wyiawszy wyższego Szląska którego nie znał, nic więcéy o Bartnictwie nie słyszał, iak tylko tyle ile o rzeczy dawnéy i w nie-pamięci iuż zagrzebanéy mówić można. Mylnie nawet wzmiankuje Krünitz o Lineburgskiéy puszczy, gdyż okolica ta nie jest lasem, lecz stepem, wrzosem (*Erica vulgaris*) zarostym, do którego w lecie mnóstwo uli pszczolnych z całej okolicy o mil kilka na paszę przywożą. Gdyby był P. Witwicki iako przyjaciel pszczół, rzucić chciał okiem na wysokie udoskonalenie swojskiego Pszczolnictwa w krajach niemieckich, na znaczny dochód iakie ono przynosi, i na liczne towarzystwa pszczolne z akcyi tam utrzymujące się, pewnie, zamiast stawania w obronie dzikiego Pszczolnictwa, byłby rączéy przedsięwziął obznać więcéy swych współziomków z korzyściami Pszczolnictwa domowego.

4) »Z Bartnictwa dobrze urządzonego »tyle można mieć dochodu miéyscami, *ile* »*las czynić może.* Zważywszy i to, że »długo czekać trzeba, nim iodła na maszt »do okrętu piérwszego rzędu urośnie, z bar-

»ci zaś w drzewie choćby na nic więcéy
»niezdatném, wyrobionéy, dodawszy do-
»chody kaźdoroczne, a przytém mając
»wzgląd na wyszłe z niéy roie, znaczna
»się przewyżka okaże.” — *Niżéy zaś mó-
wi Autor: »Pierwsze (dochody z Bartni-
»ctwa) przy potrzebnyéy wiadomości, w kil-
»ka lat możemy znacznie podnieść, drugie
»zaś (dochody z lasu) ledwie w kilkudzie-
»sięciu wzniosą się”.*

Las należycie stopniowany corocznie czysty dochód przynosi; niestopniowany zaś ma naturalnie znaczne co do tego przerwy. Jeżeli Autor artykułu miał w myśli las w tém ostatniém położeniu znaydujący się, natenczas z podobną loiką mógłby także i owcarz powiedzieć: do młodego lasu napędzać trzeba owce, bo przynajmniéy z paszy będziemy mieli użytek, i dopóki las na maszty nie wyrośnie, na tym jedynie użytku poprzestać musimy.

Piszący niniejsze uwagi mniema, że staraniem kaźdego gospodarza leśnego bydz powinno, las nieregularny przyprowadzić iak nayprędzéy do regularności i przez to ciągły dochód pozyskać; a obok tego oddalić wszystko to co wzrostowi onego stoi na przeszkodzie, iak np. wyrabianie barci,

pożary najczęściej przez bartników rozniecane i t. p.; paszę iednak pszczolną w lasach gospodarz leśny chętnie pszczołom pozostawia, gdy te w ulach na brzegach lasów użyteczne swe płody wyrobiają.

5) »Przy spuszczeniu drzew z barciami, niemasz sposobu ocalenia pszczół od »zniszczenia». — Niżéy zaś wyraża Autor: »trudno iest (w tym razie) zachować pszczoły od umarzaiący przykrości, od szkodliwego dla nich wstrząśnienia».

Jeżeli można przewozić ule z pszczołami w znaczny nawet odległości bez żadnego ich uszkodzenia, czego iuż dawni Grecy i Rzymianie dali nam przykład; nie będą również cierpieć pszczoły, przy ostrożném spuszczeniu drzewa i odpiłowaniu barci. Umiejętność tę każdy bartnik posiada i często bardzo praktykuje.

6) »Doświadczenia nas przekonały, że »pomieniony owad (pszczoła) prędko pod »ręką człowieka czyli w ulu nikczemnie; a zatém pasieki domowe coraz powinny byđz borówkami podsycane».

Przypadek ten i potrzeba chyba tylko w nieprzyiaznych pszczołom latach miéysce miéć mogą, iak np. w r. 1812, który Autor artykułu przytacza; lecz w takich

latach pszczoły leśne bardziéy ieszcze iak domowe cierpią, bo te ostatnie w ulach mieszkaiące, unieiętny gospodarz pszczolny, przez troskliwy i ciągły dozór, łatwiéy pielęgnować i od szkodliwego wpływu zabezpieczyć może.

7) »Kończy Autor swój artykuł uwagą:
»Wyginęły przed wieki zwierzęta na téy
»saméy ziemi zrodzone i żywione, któ-
»rych kości z wewnątrz łona ziemi dziś
»wydobyte zdziwiałą nas swym ogromem.
»Tém łatwiéy i prędzéy możemy przez
»niebaczną zniszczyć słabiuchne choć tak
»potrzebne dla dobra ludzkiego pszczoły».

Porównanie to chyba na żart iest tu przywiedzione. Jak bowiem zaguba zwierząt, o których mowa, nie pochodzi z wyłączenia lasów, tak również pszczoły przez zniesienie dzikiego pszczolnictwa zaginać nie mogą. Jeżeliby zaś znowu powstała kiedy w naturze taka sama rewolucya, iak zaguby zwierząt niektórych była przyczyną, natenczas ludzie przyszłéy generacyi pszczołę terażniéyszą znajdą może w kopalnym bursztynie, a inna na iéy miéysce doskonalsza pszczoła miód przyrządzać im będzie.

B x.
